

โครงการวิจัยเรื่อง "การศึกษาสถานที่สำคัญในท้องถิ่นลุ่มน้ำชีโดยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน" มีจุดประสงค์หลักเพื่อศึกษาเกี่ยวกับสถานที่สำคัญในท้องถิ่นลุ่มน้ำชีในด้านประวัติความเป็นมา ความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงของสถานที่สำคัญและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นลุ่มน้ำชี มีพื้นที่ซึ่งเป็นหน่วยในการศึกษา คือ ลุ่มน้ำชีตอนบน ตอนกลางและตอนล่าง ในจังหวัดชัยภูมิ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ยโสธรและอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า

สถานที่สำคัญในท้องถิ่นลุ่มน้ำชีมีทั้งสถานที่ธรรมชาติและสถานที่ซึ่งคนในท้องถิ่นสร้างขึ้น สถานที่สำคัญตามธรรมชาติ ได้แก่ แหล่งน้ำและป่าสาธารณะ สถานที่ที่คนในท้องถิ่นสร้างขึ้น ได้แก่ ศาสนสถาน สถานที่ราชการ สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น ศาลปู่ตา ศาลเจ้า รวมทั้งอนุสรณ์สถานต่าง ๆ สถานที่สำคัญเหล่านี้มีการกำหนดชื่อเรียก ในหลายลักษณะ เช่น เรียกตามลักษณะเด่นทางกายภาพ เรียกตามลักษณะของการเข้าไปใช้ประโยชน์ เรียกตามความเชื่อของคนในท้องถิ่นและเรียกชื่อตามตำนาน หรือเรื่องเล่าเกี่ยวกับสถานที่นั้น ๆ การเรียกชื่อดังกล่าวมีการปรากฏซ้ำ ๆ จนกลายเป็นขนบ หรือแนวนิยมที่สะท้อนให้เห็นถึง วิถีคิดชุดขององค์ความรู้ และระบบความเชื่อของคนในท้องถิ่น ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต การทำมาหากินและประเพณีพิธีกรรม รวมทั้งการจัดการกับฐานทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นนั้น ๆ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในท้องถิ่นกับสถานที่สำคัญ พบว่า สถานที่สำคัญในท้องถิ่นลุ่มน้ำชีมีความสัมพันธ์กับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นใน ๓ ลักษณะ คือการใช้ประโยชน์เพื่อเป็นพื้นที่นาอยู่หากิน การใช้ประโยชน์เพื่อตอบสนองความเชื่อ อุดมการณ์และพิธีกรรม หรือใช้เป็น พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ และการใช้ประโยชน์เพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชนหรือเป็น พื้นที่ธุรกิจ จากอดีตถึงปัจจุบัน สถานที่สำคัญในท้องถิ่นลุ่มน้ำชีมีการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มาจากเงื่อนไขของสภาพธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่อการเข้าไปใช้ประโยชน์ในทุกด้าน อย่างไรก็ตามคนในท้องถิ่นลุ่มน้ำชีก็มีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสถานที่สำคัญอย่างสอดคล้องและกลมกลืน.

Through the collaborative learning approach, this study investigated the history of important places in the Chee River Basin with particular reference to their history, relation to the way of life of local people, changes, and the impacts of such changes on the way of life of local people. The focused areas of this investigation included the upper, middle, and lower parts of the Chee River in five provinces : Chaiyaphum, Mahasarakham, Roi-Et, Yasothon, and Ubol Ratchathani.

The findings show that the places under the investigation are categorized into three main groups, including natural places (water resources, public forest), manmade places (religious places, government places), and sacred places (ancestral spirit house, spirit house). How these places are named is based on their physical conditions, local beliefs, myths, and narratives. Consequently, such naming has become a tradition which reflects ways of thinking, set of knowledge, and beliefs of local people in relation to their way of life, festivals, and ritual ceremonies. In addition, the investigated places are divided into three main areas, including settled area, holy area, and business area. From the past until the present time there have been changes caused by nature and human, but residents of the Chee River Basin effectively adapt themselves to such changes.